

זבחים כו

חנוכה

משה שווערד

I have arranged a special tour at the Living Torah Museum (in Boro Park) for Motzai Shabbos, December 11, beginning at 8pm sharp, concentrating on topics relevant to *Seder Kodshim* (e.g., Kitores, explanation of the animals sacrificed, Techayles, shechita with an arrow etc.). We will gather at 7:50pm at the museum (please arrange your own car pools). There has been some talk about a melava malka at 10pm; the museum will provide a room (but not the food etc.) --to be determined.

The cost is \$18 for the 2 hours. I will happily pay and if you cannot afford to pay or think that the tour was not worth the money, you needn't reimburse me.

You can invite guests BUT space is limited and therefore if we are over the limit (a high class problem), priority will be given to actual shiur attendees and in order of rsvp responses to my special email account (created for this (please do not use it for anything else as I will not look at it after the trip)), i.e., [\[moishe.schwerd@gmail.com\]](mailto:moishe.schwerd@gmail.com).

A Freilechen Chanuka!

ספר דרושי הצל"ח - דרוש ל"ג לחנוכה

וא"כ בימים הללו ראוי ליתן לב לתקן כל הדברים הגורמים לשכינה שתסתלק מישראל שזה היה כונת היונים, והנה בעוה"ר בעת הגלות אפס מקום להשראת השכינה, כי חרב בית מקדשנו, והקב"ה ברחמיו השאיר לנו שארית, וכתוב ואהיה להם למקדש מעט אלו בתי כנסיות ושם השכינה שורה, ואלו המדברים בבה"כ אין לך מורד במלכו של עולם בהיכלו ולפניו גדול מזה, וזה מטמא אויר הקדוש דוגמת היונים שטימאו המזבח, כי זה מעמיד צלם בהיכל, כי בכל עבירה נעשית קליפה ורוח הטומאה, ובעוה"ר נתפרץ הדבר מאד:

1. שפת אמת על זבחים דף כו/א

בגמ' אימא חתך ואח"כ קיבל כשרה. לכאורה ה' נראה דבשעת שחיטה מתערב דם האברים מזה לזה וא"כ נהי דחתך קודם קבלה מ"מ כבר נתערב דם הרגלים בראש וגוף. ולכן ה' נראה לפרש דמיירי שאחר שחיטה יצאו רגלים לחוץ וכ"כ הרמב"ם (פ"א מפסוה"מ) הגם דהרמב"ם מטעם אחר אתי עלה כמ"ש לקמן מזה מ"מ גם מטעם הנ"ל נראה לפרש כן. מיהו מפירש"י משמע דאפי' יצאו קודם שחיטה כשר וצ"ע:

2. שטמ"ק אות ג

3. הגרי"ז על מסכת זבחים דף כו ע/א

שם, בגמ' קדשים קלים שחיתתן בפנים וקיבול דמן בכלי שרת בפנים עמד בחוץ והכניס ידו לפנים וכו' קיבל קבלתו פסולה הכניס ראשו ורובו כאילו לא נכנס. ופרש"י דילפינן לקמן בשמעתין בבואם אל אוהל מועד עד שיבוא כולו, וגבי עזרה נמי בעי כולו וכו' עכ"ל, וכן בבהמה אמרינן בסוגיא והביאום עד שתהא כולה לפנים, וצ"ע אמאי לא מהני הכא רובו ככולו, וכמו גבי צפון דמהני, וכדקיימ"ל בכל מקום רובו ככולו, ומצינו כעין זה בשבועות (דף י"ז ע"ב) אמר ר' אושעיא הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו ואפילו כולו חוץ מחוטמו טהור, דכתיב והבא אל הבית דרך ביאה אסרה תורה, א"ה כולו נמי אמר רבא כולו לא גרע מכלים שבבית, דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית ע"כ, ומשנכנס דרך פנים כשנכנס רובו טמא, כמבואר בסוגיא שם, והקשו שם בתוס' (בד"ה אפילו) וז"ל, ותימה דדרך אחוריו נמי כשנכנס רובו יהא טמא מטעם דרובו ככולו, ומשנכנס כולו הוי טמא מידי דהוה אכלים שבבית, עכ"ל, ותיריך הגר"ח דגבי טומאה יש שני דינים, חדא דע"י מעשה הכניסה נטמא, וזה ילפינן מכל הבא אל הבית יטמא, וזה דוקא בנכנס דרך פנים דהוי דרך ביאה, ועל מעשה הכניסה מהני רובו מטעם רובו ככולו, אבל בנכנס דרך אחוריו דמצד מעשה הכניסה אינו טמא על הכלים, ע"ז לא מהני רובו ככולו, דרק על מעשה מהני רובו ככולו, אבל על שהייתו ומציאותו בבית המנוגע לא מהני רובו ככולו, וכמו כן יש לפרש הכא דהקרא דבבואם מגלה לנו דבעינן שהכהן יהיה נמצא בעזרה בעת העבודה, ולא סגי לו במעשה העבודה שתהא בעזרה, ועל זה לא מיהני רובו ככולו, דרבו ככולו לא מהני רק על מעשה הכניסה, אבל כיון דצריך שיהיה שם הכהן בעזרה בעי שיהא כולו, וזהו הדין ד"בבואם", וכן לגבי פרה בעי שהפרה עצמה תהא נמצאת בעזרה ולא רק מצד מעשה השחיטה:

4. שפת אמת על זבחים דף כו/א

שם בגמ' אין דרך שירות בכך. צ"ע למה נקט זה הטעם בלא"ה נתלה לאו עמידה הוא וכת' לעמוד לשרת ומה לי נתלה או ישיבה אטו ישיבה כתוב בתורה דפסול הלא נלמד רק מלעמוד [ואין דרך עמידה בכך]:

5. ספר חזון איש [קדשים, ס' ל (א), אות ב]

(ב) כ"ד א' הואיל ורצפה מקדשת וכ"ש מקדשין, עיי' פרש"י ותו', וצ"ע דלקמן כ"ו א' אמרינן דבנתלה וקבל לא מפסל אלא משום דאין דרך שרות בכך, ולפרש"י ותוס' הלא נתלה לא עדיף מעומד ע"ג כלים דהא בקבלה בעינן שיהא בעצמו של כהן ממש וה"נ בעינן שיעמוד על הרצפה, וכן בבגדי כהונה מבעיה לן אי רוח חוצץ, וע"כ לא מבעיא לן אלא דמ"מ לבישה היא, אבל הכא אם הוא באויר הלא אינו על הרצפה, ונראה דהכא לאו דוקא רצפה, דהלא דוד קדש את כל אויר עזרה, אלא דבעינן שיהי' כלו באויר

עזרה, אבל אם עומד ע"ג כלים, נמצא דעומד בחול, ונראה דאם הוא באויר אע"ג דתחתיו כלים ע"ג הרצפה, מכל מקום

מקרי פנים, וראוי לזה מהא דאמר לקמן נ"ד א' אוירא דבנימין קרקע דיהודה אלמא דקדושת אויר לחוד סגי אף לקדושת מזבח, וכמו כן בעזרה כיון דאויר פנים כפנים דמי כדמסקינן לקמן כ"ו א' לא אכפת לן במה שתחתיו כלים, ומיהו בלא"ה פסול משום דאין דרך שרות בכך, אלא שיהי' נפקותא בתלה וקבל שכשר אע"ג שתחתיו כלים, אבל אם הניחו ע"ג כלים וקבל נראה דפסול דלא מקרי תו אויר עזרה כמו עומד ע"ג כלים...

6. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן פו

...וברצפה הוא רק דין חציצה משום שהלמוד מפרש המל"מ כרש"י בזבחים דף כ"ד שהוא מכלי שרת שהוא רק ענין חציצה, דהלמוד הוא רק מולקח הכהן שתהא לקיחה בעצמו של כהן שלא יהא דבר חוצץ באופן שלא יקרא לקיחה בעצמו של כהן, אבל אין זה מדין שיגע ביד הכהן דוקא, ועיין בתוס' שבאופן בית יד אינו חוצץ אף שודאי אינו נוגע כלל בהיד, וכן הוא ברצפה ולכן הוא מדיני חציצה שלא אינו חוצץ וכן מסתבר שלא יחצוץ דבר שאין מקפידין על מקצת הרגל, ומתורץ שפיר דברי המל"מ. ועיין בזבחים דף כ"ו דבנתלה וקבל היה סבור שכשר ורק שמסיק שפסול משום דאין דרך שרות בכך, ואם אויר הוא חציצה הי"ל ליפסל משום שהוא חוצץ מהרצפה שפסול בקבלת הדם כעומד ע"ג כלים וכדומה מדין חציצה, אלא ודאי שאויר אינו חציצה משום שאין בו ממש, ובע"כ שבבגדי כהונה אם פסול הוא מדין אחר כדכתבתי להמל"מ.

7. ספר מקדש דוד - קדשים - סימן לו

[ובהדיא דזבחים (י"ט): דאיבעי לן יצא שערו בבגדו מהו כתב רש"י ז"ל יצא שערו מראשו למטה עד שנכנס בין כתונת לבשרו עכ"ל ויש לעיין אם היה שערו ארוך כל כך א"כ תי"ל משום פרוע ראש וצ"ל נהי דפרוע ראש במיתה מ"מ איכא נפקותא לענין מיחל עבודה דפרוע ראש אינו מיחל עבודה והשמ"ק בשם הריב"ם פ"א שם דמירי בשער בית השחי ובית הערוה ואתי שפיר טפי]:

8. הגרי"ז על מסכת זבחים דף כו ע/ב

בגמ' אמר שמואל פסול בשר אבל בעלים נתכפרו וכו' לכפרה נתתיו, ופירש"י (בד"ה לכפרה) וז"ל, ולא לד"א שתהא זריקה חשובה להתיר בה בשר דזריקה הוא דשריא לה דכתיב ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל עכ"ל, וכוונת רש"י בזה דמייתי הקרא ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל, לומר דהא דמותר בכל מקום לאכול הבשר אין זה דין דכיון דהקרוב כשר והזריקה הועילה לכפרה ממילא הבשר מותר לאכול, אלא כמו דהזריקה מועלת לכפרה כן גם הזריקה מועלת להתיר את הבשר לאכילה, וזריקה שלא במקומה נהי דהוי זריקה לגבי עצם הקרבן, דהא כיפר אבל לגבי הבשר לא מיקרי זריקה, דמשו"ה אסור באכילה, ועל זה מייתי הקרא דוהבשר תאכל לומר דבעי על הבשר להתירו בזריקה מיוחדת, ושלא במקומו לא מיקרי זריקה לגבי הבשר, וכן לגבי האימורין להתירן להקרבה בעינן זריקה מיוחדת, ואין זה פועל יוצא מהיתר הקרבן, ואם זרק שלא במקומו, כמו דלא הותר הבשר לאכילה כן לא הותרו האימורין להקרבה, ושלא במקום זריקה לא מיקרי זריקה אלא לגבי הכשר הקרבן, אבל לא לגבי האימורין להקרבה...

9. הגרי"ז על מסכת זבחים דף כו ע/ב

והנה יש להסתפק בזריקה שלא במקומו דאסור הבשר באכילה, אם יצאו מידי מעילה, מכיון דהבשר אסור באכילה, ונאמר בשם הגר"ח דמעילה אינו תלוי בהיתר אכילה, כי אם דבעי לגבי מעילה קדשי ה', וכיון דהזריקה הועילה לגבי כפרה, וא"כ נעשה בקרבן מעשה זריקה כדינא, ואינו עומד כבר לה', וממילא יצא הבשר מידי מעילה, ואע"ג דאסור הבשר באכילה, אבל קדשי ה' תו לא הוי, כיון דהזריקה נעשית כדינא, אבל קשה על זה אמאי אמרינן דאי אין זריקה מועלת ליוצא, לא יצא מידי מעילה, והרי הקרבן כבר כשר ולא להוי הבשר קדשי ה', כמו בזריקה שלא במקומה:

ואמר דחלוקה זריקה שלא במקומה מזריקה על יוצא, דבשר שיצא כיון דאמרינן אין זריקה מועלת ליוצא לא מיקרי זריקה כלל לגבי בשר, וכיון שכבר חל דין מעילה לגבי הבשר, דהא לפני זריקה היה עומד לפני ה' אין להפקיע ממנו דין מעילה, אבל זריקה שלב"מ אע"ג דאין הבשר מותר באכילה, מ"מ מיקרי זריקה אפילו על הבשר, אלא דלגבי היתר אכילה צריך זריקה מיוחדת לכך כמו שכתבנו מקודם, אבל עצם מעשה הזריקה הוי על הקרבן אפילו על הבשר, וכיון דהיתר מעשה זריקה גם לגבי הבשר אין הבשר עומד לפני ה', דהא גם בבשר נעשית מעשה זריקה, ושפיר מתקיימת סברת הגר"ח דמעילה אינו תלוי בהיתר אכילה, וראיה דאפילו זריקה שלא במקומה הוי אפילו לגבי הבשר דהש"ס בעי למימר דלמ"ד זריקה שלא במקומה כמקומה דמי חייב משום פיגול על אכילת בשר, עד דמשני זריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול, ויליף לה מקרא, ואי נימא דהזריקה שלא במקומה לא הוי זריקה כלל לגבי הבשר א"כ הוי לגבי הבשר לא קרבו מתיריו והיכא חייב משום פיגול, וכמו דאמרינן אין זריקה מועלת ליוצא, פטור משום פיגול על הבשר משום דהוי כלא קרבו מתיריו, אלא ודאי דאפילו אי אסור הבשר באכילה מ"מ הוי זריקה לגבי בשר ולא דמי ליוצא, כמוש"כ, ומשו"ה בעי לחייב משום פיגול אי לאו קרא דזריקה דלא שריא הבשר וכו':

10. שפת אמת על זבחים דף כו/ב

בגמ' ואי שלא במקומו כמקומו ל"ל יחזור הכשר ויקבל וכו"ל להתיר כו'. יש להקשות דלמה לא יחזור לעשות המצוה כתיקונה והלא בנתן מתן א' כיפר אעפ"כ צריך ליתן כל המתנות שלא לגרע מן המצוה וה"נ נהי דכיפר למה לא יעשה המצוה ליתן במקומו כיון דהקרוב כשר רק דאינו נאכל. ולכן נראה דא"נ דאי ה' עוד דם בכלי מצוה לחזור וליתן במקומו. רק משום דתנן יחזור הכשר ויקבל מקושה הגמ' שפיר דכיון דנתכפר לא שייך לקבל שנית דכבר נעשה הכפרה בדם הראשון דכמו כן בנתן מתן א' ולא נשאר דם בכלי ג"כ אינו מקבל שנית אפי' יש דם הנפש. והגם דלשון הגמ' לפ"ז אינו מדוייק מ"מ נראה כן נכון לדינא לפע"ד. ולכאורה לפ"ז יש ליישב קושית התוס' ד"ה ואי שלא במקומו כו' דלקמן דנתערבו הדמים דיש עוד דם בכלי שפיר יחזור ליתן למטה לקיים המצוה מ"מ שפיר הקשו התוס' דמשמע לקמן דב' הקרבנות כשרים גם לאכילת הבשר כדאיתא שם שניהם עלו לו ע"ש בברייתא. וע"ז הקשו שפיר כיון דמקומו דמי תו אין זריקה דלמטה מתיר הבשר. אכן התו"ט לקמן (פ"ח מ"א) תי' שפיר ע"ש: